

STATISZTIKAI SZILÁNKOK.

Írta: FABER OSZKÁR.

Csak statisztikai szilánkokról beszélhetünk. mert Magyarországon a társadalmi élet minden fontosságára kiterjeszkedő modern statisztikáról nem szólhatunk. A filiszterségben megcsontosodott burokrácia négy fal között rövidlátókká fejlődött szemekkel cammog kínai copfjával a szabályszerűen kitaposott úton. Az agrárállamnak nincs földbirtokstatisztikája. a „modern” Magyarország nem ad számot munkásviszonyairól (legföllebb rendőri jelentések nyomán!). sőt a kultúra dicsőségére még a közművelődési viszonyok bemutatását is perhorreszkálja.

A nőmozgalmat érdeklő adatok természetesen csak fehér hollók gyanánt, vagy egyáltalában nem található meg a statisztikai hivatalok kiadványaiban. Legyünk tehát szerények. mint hivatalaink. Érvük be kevéssel: A Magyarbirodalom összes lakossága az 1900-iki népszámlálás alapján 19,254.559. Ebből a számból 1000 férfira jut

	1890	1900
A polgári lakosságot számítva nő	1028	1024
Az összes (katonai és polg.) lakosságot számítva nő	1015	1009

Születésnél még a férfiak vannak túlsúlyban.

Születik	1896	%	1900	%
Férfi	341.565	51,4	325.956	51,6
Nő	322.582	48,6	305.513	48,4

1905-ben pedig 278.670 tíz éven aluli halott közül 148.746 férfi és csak 129.924 nő. A férfiak és nők aránya azonban nem nálunk a legkedvezőtlenebb. ha tekintetbe vesszük. hogy 1000 férfira kerül

Norvégiában	1091 nő
Svédországban	1091 „
Svájcban	1055 „
Nagybritanniában	1060 „
Németországban	1040 „
Oroszországban	1015 „
Franciaországban	1007 „
Belgiumban	1006 „
Olaszországban	995 „

1891-5-ben 1000 lélekre 9,0, 1905-ben pedig már csak 8,4 házasság jut. Budapesten 1894-ben 1000 lakos közül 10,2 köt házasságot. míg 1905-ben csak 8,7. Ezt a csökkenést igen sok világvárosban megtaláljuk; 1000 lakóra esik házasság.

	1899	1903	1905
London	18,4	17,4	16,9
Wien	20,0	18,4	18,1
Bruxelles	21,2	20,2	20,7
München	25,0	18,5	1,79
Dresden	20,7	16,9	16,7

Paris, New-York, Berlin ellenben egyre több házasságot mutat fel. A házasságok apadásához járul a válások emelkedése. Nálunk 1891—5-ben még csak 9,3 válás esik 1000 lakóra, 1905-ben pedig 22,4. A házasságok kedvezőtlen alakulásához különben nem csekély mértékben járul az 5374 apácával szemben álló 10.367 nőtlen katolikus pap. A házasságok csökkenésével lépést tart a természetes, ú. n. „törvénytelen” gyermekek számának emelkedése.

	Magyarországon Magyarbirodalomban száz született közül			
	tör- vényes	törvény- telen	tör- vényes	törvény- telen
1891—1895	91,0	9,0	91,4	8,6
1896—1900	90,7	9,3	91,0	9,0
1901—1905	90,2	9,8	90,6	9,4
	1891—5		1896—1900	
Száz szülött közül tör- vényes	91,0		90,7	
Száz szülött közül ter- mészetes	9,0		9,3	

Az általános és gyermekhalandóság megdöbbentő emelkedése is züllő gazdasági életünk tükröképe. 1905-ben 35.480 gyermekkel több hal meg mint 1904-ben. Különben 1904-ben 100 élve született közül 5 éves kora előtt még csak 30,3 hal meg. 1905-ben pedig 36, ami éppen 6092-vel több elhalt gyermeket jelent. Ennek a számnak a nagysága megint csak akkor válik világossá, ha tudjuk, hogy 1891—1900-ban száz 0—1 éves gyermek közül halott

Németország	21,6
Ausztria.....	23,6
Svájc.....	14,9
Franciaország	16,2
Anglia	15,4
Dánia.....	13,9
Svédország	10,2
Norvégia	9,7
Oroszország	27,0

Tehát még Oroszország is előttünk halad.

Arra már nem szabad kíváncsiskodnunk, hogy törvényes és természetes gyermekek közt milyen arányban vág rendet a nagy kaszás, sőt még az iránt is hasztalan érdeklődünk, hogyan táplálkoztak, milyen betegségben haltak

el a gyermekek, részesültek-e gyógykezelésben, mert ezek helyett csak vallási és nemzetiségi szörszálhasogatásokba botlunk. Csupán Budapest Statisztikai Évkönyveiben találunk ezekre nézve néniig tájékoztatást. Régebben a gyógykezelésről is szólt és a törvényes meg nem törvényes apróságok halálozási arányát is világosan megjelölte, sőt a gyermekhalandóság nemzetközi adatait is összevetette. Annyit különben megállapíthatunk, hogy a törvénytelen gyermekek halandósága 1902-ben 28,5% volt, 1903-ban 26,8%, 1904-ben meg már 27,2%. A gyógykezelésre vonatkozólag ma már csak az országos statisztikai évkönyv értesít bennünket arról, hogy a Magyarbirodalomban 100,000 emberre 26,3 orvos, 7,5 gyógyszertár és 2,2 kórház kerül s így találkozunk nem egy megye, melyben 100 halott közül csak 7,3 - 20-nál állapította meg orvos a. halált és 100 beteg közül csak 6,6 — 11 részesült orvosi kezelésben. Pedig a 6,291.000 kor. sörtermelési, — 68.880.000 kor. szesz, — 67,158.000 kor. dohányjövendelmi adóból kerülhetne talán közegészségügyi célokra is néhány korona. Hisz az állattenyésztés nemesítésére 1,685.997 koronát tudunk juttatni, felekezeti célokra 10,198.390 koronán felül (csupán Budapest 1,035.953 koronát) áldozunk.